Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/031/25
Názov predmetu	Euroskepticizmus a populizmus
Rozsah	2P
Počet kreditov	5
Vyučujúci	doc. PhDr. Jaroslav Mihálik, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predmet je ukončený záverečnou písomnou prácou v priebehu skúškového obdobia.
Priebežné hodnotenie (60%):
– Aktívna účasť na hodinách (max. 2 ospravedlnené absencie; 50% účasť v prípade individuálneho študijného plánu) – 10%.
– Vypracovanie konspektov – 15%
– Prezentácia semestrálneho projektu na konkrétne zadanie - 20 %
– Priebežný test – 15%
Úspešné absolvovanie formou záverečnej písomnej práce (40%).
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať v súčte z oboch častí minimálne 56% Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

• Študent vie definovať pojmy populizmus a euroskepticizmus a vysvetliť hlavné teoretické prístupy k ich skúmaniu.
• Študent pozná historický vývoj populizmu a euroskepticizmu v Európe a dokáže vysvetliť ich ekonomické, kultúrne a politické príčiny.
• Študent vie charakterizovať typy populistických a euroskeptických strán a vysvetliť ich vplyv na stabilitu straníckych systémov a vládnutie.
• Študent rozumie špecifikám populistickej komunikácie a úlohe identity, symbolov a nových sociálnych aktérov v súčasnej politike.
• Študent vie vysvetliť koncept hybridnej vojny a hybridných hrozieb a ich vplyv na demokratické procesy vrátane volieb.
• Študent dokáže na základe osvojených teoretických poznatkov kriticky zhodnotiť stratégie národných aktérov a EÚ pri čelení populizmu a euroskepticizmu.

Stručná osnova predmetu

1. Definície populizmu a euroskepticizmu. Pojmy populizmus a euroskepticizmus, hlavné teoretické prístupy (ideačný, strategický, diskurzívny), tvrdý a mäkký euroskepticizmus, vzťah populizmu k demokracii.
2. Vývoj populizmu a euroskepticizmu. Historické korene populizmu, vývoj postojov k európskej integrácii od Maastrichtskej zmluvy, vplyv hospodárskej, migračnej a pandemickej krízy.

3. Príčiny populizmu a euroskepticizmu. Ekonomické a kultúrne vysvetlenia, deficit demokracie v EÚ, nedôvera v inštitúcie a tradičné elity, globalizácia a pocit ohrozenia.
4. Populistické a euroskeptické strany v Európe. Typológia populistických a euroskeptických strán (pravicové, ľavicové, centristické), ich programové charakteristiky a regionálne rozdiely medzi západnou a strednou a východnou Európou.
5. Politická nestabilita a úspech nových a radikálnych strán. Fragmentácia straníckych systémov, volatilita voličov, vzostup nových a radikálnych strán a ich vplyv na vládnutie a formovanie koalícií.
6. Komunikácia a symboly. Populistický diskurz a rétorika, konštrukcia protikladu „ľud verzus elity“, využívanie symbolov, emócií a sociálnych sietí v politickej komunikácii.
7. Noví sociálni aktéri. Protestné hnutia, občianske iniciatívy, influenceri a alternatívne médiá ako aktéri politickej mobilizácie a ich vzťah k populizmu.
8. Identita a politika. Politika identity, národná, európska a regionálna identita, otázky suverenity, migrácie a hodnotových konfliktov v súčasnej politike.
9. Hybridná vojna: koncepty. Pojem a znaky hybridnej vojny a hybridných hrozieb, informačné operácie, dezinformácie a propaganda, prepojenie s populistickými naratívmi.
10. Hybridná vojna: prípadové štúdie a zasahovanie do volieb. Vybrané prípady zahraničného zasahovania do volieb a verejnej diskusie v Európe a USA, nástroje a dopady informačných operácií na demokratické procesy.
11. Boj proti populizmu. Stratégie tradičných strán voči populistickým aktérom (izolácia, kooptácia, konfrontácia), úloha médií, občianskej spoločnosti a mediálnej gramotnosti pri ochrane demokratických inštitúcií.
12. Ako môže EÚ čeliť výzvam populizmu a euroskepticizmu? Nástroje EÚ na ochranu demokracie a právneho štátu, strategická komunikácia a boj proti dezinformáciám, scenáre budúceho vývoja európskej integrácie.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu: povinný predmet, prednáška
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

• COPSEY, Nathaniel. Rethinking the European Union, London: Palgrave. 2015. ISBN: 978-1137341662.
• DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 9788074521225.
• EATWELL, Rager - Mathiew GOODWIN. National Populism: The revolt against liberal democracy. London: Pelican. 2018. ISBN: 9780241312001.
• NORRIS, Pippa – Ronald INGLEHART. Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism. Cambridge: CUP. 2019. ISBN 1108444423
• ÖTSCH, Walter a Nina HORACZEK. Populismus pro začátečníky: návod k ovládání davů. Přeložil Tomáš Cyril HAVEL. České Budějovice: Petrinum, 2020. ISBN 9788087900123.
• SZCZERBIAK, Aleks - Paul TAGGART. Opposing Europe: The Comparative Party Politics of Euroscepticism. Oxford: OUP. 2008. ISBN 978-0199258307
• TORMEY, Simon. Populism. London: Oneworld Publications. 2019. ISBN 9781786076137

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, anglický